

Asia: Lausunto luonnoksesta valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevaksi valtioneuvoston päätökseksi

Viite: Lausuntopyyntö 8.5.2017

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Tavoitteiden tarkoituksena on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien asioiden huomioiminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa.

Suppea, valtakunnallisesti merkittäviin asioihin keskittyvä tavoitteisto antaa hyvän pohjan maakuntakaavan laadinnalle. Samalla tavoitteisto takaa alueiden käyttöön liittyvän suunnittelun ja viranomaistoiminnan riittävän yhtenäisyyden koko valtakunnan alueella. Uudistettavissa valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa annetaan vastuu merkittävässä maankäyttöratkaisuissa entistä enemmän valtakunnalta maakunnille ja maakuntakaavoitukselle. Näin ollen maakuntakaavoituksen rooli valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden välittäjänä korostuu.

Luonnos valtakunnallisiksi alueidenkäyttötavoitteiksi korostaa tavoitteiden merkitystä kansainvälisten velvoitteiden ja sopimusten täytäntöönpanossa. Tavoitteet vähähiilisestä ja resurssitehokkaasta yhdyskuntakehityksestä ja ilmastomuutoksen vaikutuksiin varautumisesta vaikuttavat kaavoituksen kautta tulevana vuosikymmeninä merkittävästi alueidenkäyttöön. Tavoitteiden johdantoluvussa mainitaan kaupungistuminen mahdollisuuksineen ja haasteineen. Kymenlaakson Liitto katsoo, että myös itse tavoitteissa tulee selvemmin konkretisoida yhdyskuntarakenteen eheyttämisen edellyttämiä toimenpiteitä.

Maakuntakaavoituksen kehitys strategisempaan ja yleispiirteisempään suuntaan edellyttää työvälineitä, joilla voidaan ottaa haltuun valtakunnallisia ja ylimaakunnallisia kehityspiirteitä. Sen vuoksi ylimaakunnallisten kehittämisvyöhykkeiden edellytysten tukeminen tulee säilyttää myös uudistetuissa valtakunnallisissa tavoitteissa.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat -osio esittää tiivistetysti tähän aihepiiriin liittyvät valtakunnalliset tavoitteet. Tavoitteet korostavat valtakunnallisten arvojen turvaamisen merkitystä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimisessa. Samaan kokonaisuuteen liittyy tavoite edistää alueidenkäytöllä luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön kannalta arvokkaiden aluekokonaisuuksien säilymistä. Tämä valtakunnallinen tavoite tukee näiden asioiden huomioon ottamista maakuntakaavan laadinnassa. Kymenlaakson Liitto katsoo, että tavoitteissa tulee kuitenkin konkretisoida kansallisia ja kansainvälisiä biodiversiteetin suojelun tavoitteita esim. ekologisten yhteyksien osalta. Tämä tukisi myös kestävän biotalouden kehittämistavoitteita.

Tavoiteluonnoksessa on esitetty joitakin sijaintivaatimuksia valtakunnallisesti keskeisille toiminnoille. Tavoitteiden mukaan suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset ja niitä palvelevat kemikaalirastapihat on sijoitettava riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista. Teollistuneilla, pitkälti valmiiksi rakentuneilla kaupunkiseuduilla sijaintiedellytykset eivät välttämättä täyty, jolloin riskit tulee hallita teknisellä ja toiminnallisella valmiudella. Uusiutumiskykyinen energiahuolto - osiossa otetaan kantaa voimajohtojen sijoittamiseen ensisijaisesti olemassa oleviin johtokäytäviin. Tavoite edustaa hyviä suunnitteluperiaatteita, joiden noudattaminen on voimajohtohankkeissa yleensä kaikkien toimijoiden edun mukaista. Sen vuoksi tavoitteen esittämiseen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden joukossa ei ole erityisen vahvoja perusteita.

Maakuntakaavaa laadittaessa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettava huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista. Ne ovat osa maakuntakaavan sisältövaatimuksia, joiden pohjalta arvioidaan kaavaratkaisun lainmukaisuus. On mahdollista, että tavoitteiden yleispiirteisyys vaikeuttaa oikeudellista arviointia merkittävästi. Yksittäisten kaavaratkaisujen suhde tavoitteiden edistämiseen voi olla valitusperuste, jonka punnitseminen edellyttää laajaa asiantuntemusta. Kymenlaakson Liitto katsoo, että kaavan laatimisessa ei saisi syntyä tarpeetonta epävarmuutta ja monenlaisia tulkintoja siitä, edistääkö ratkaisu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista. Edellä esitetyiltä osin tarkennettuna varmistetaan se, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet toimivat jatkossakin maakuntakaavoituksen keskeisenä työvälineenä.

KYMENLAAKSON LIITTO
Maakuntahallitus

Jaakko Mikkola
maakuntajohtaja

Ulla Silmäri
pöytäkirjanpitäjä